

Exposició. 29.09.2014-18.04.2015. Sales 1 i 2. Entrada gratuïta

DONES MUJERES WOMEN AFGANISTAN

Fotografies de Gervasio Sánchez i textos de Mònica Bernabé

Guia pedagògica

Elaborada per Maria Cilleros

Palau Robert

Centre d'Informació
de Catalunya

Passeig de Gràcia, 107
08008 Barcelona
Tel. 93 238 80 91
Fax 93 238 40 10

gencat.cat/palaurobert

Segueix-nos a:

012
gencat.cat*

Horari

De dilluns a dissabte,
de 10 a 20 h

Diumenges i festius,
de 10 a 14.30 h

Com arribar-hi

Metro: línies 3 i 5,
estació Diagonal

FGC: línies 6 i 7,
S1, S2, S5 i S55,
estació Provença

Autobusos:
tmb.cat

*Cost de la trucada: segons operadora.

GUIA PEDAGÒGICA

EXPOSICIÓ FOTOGRÀFICA

"DONES. AFGANISTAN"

Fotografies: Gervasio Sánchez
Textos i producció: Mònica Bernabé
Coordinació: ASDHA

Més de dues dècades de guerra prolongada, d'empobriment, de desintegració de les lleis i d'exclusió sistemàtica de les dones de la vida social, econòmica i pública han tingut greus conseqüències per a la població afganesa, i especialment per a les dones. Les dones i els seus fills i filles dependents representen aproximadament el 65% de la població interna desplaçada i refugiada. Més de dos milions d'afganeses són vídues a causa de la guerra, i un nombre encara major són les caps de família de facto. La taxa d'analfabetisme entre les dones és del 85% i la taxa de mortalitat materna es troba entre les més altes del món.

ONU Dones

"Dones. Afganistan" és un projecte de l'Associació per als Drets Humans a l'Afganistan (ASDHA), que ha estat finançat per l'Ajuntament de Barcelona. La Generalitat de Catalunya col·labora en la difusió del projecte mitjançant l'organització d'aquesta exposició al Palau Robert.

Índex

Introducció	5
Objectius.....	5
Alumnat destinatari	5
Autors	6
Gervasio Sánchez.....	6
Mònica Bernabé.....	7
ASDHA	8
”Dones. Afganistan”. Context.....	9
L'exposició: blocs i textos.....	10
INTRODUCCIÓ.....	10
BLOC 1. Matrimoni	10
BLOC 2. La fugida	12
BLOC 3. La mort com a solució	13
BLOC 4. Avenços legals? Paper mullat	13
BLOC 5. Dones contra corrent	13
BLOC 6. Impunitat. Les cicatrius de la guerra	14
Proposta d'activitats.....	15
1. ABANS.....	15
2. DURANT.....	16
3. DESPRÉS.....	20

Exposició "Dones. Afganistan". Guia pedagògica

Introducció

"**Dones. Afganistan**" és un projecte de l'Associació pels Drets Humans a l'Afganistan (ASDHA) que té per objectiu mostrar, a través de la imatge i la paraula, la realitat de les dones afganeses. Es basa en dues eines: un llibre fotogràfic i una exposició de gran format, que són el resultat d'un llarg procés de producció, ja que les primeres fotos es van fer el 2009 i les últimes, el 2014. En total, gairebé sis anys preparant el projecte i més d'una desena de viatges de llarga durada a l'Afganistan per part del fotògraf.

L'autor de les fotografies és el fotògraf i periodista Gervasio Sánchez, i l'autora dels textos és la periodista Mònica Bernabé. Les temàtiques principals tractades en el projecte són:

- Matrimoni forçat i infantil
- Fugida i drogodependència
- Suïcidi
- Avenços legals i realitat
- Dones contra corrent
- Conseqüències de la impunitat i la guerra

Aquest document és la Guia Pedagògica de l'exposició, destinada a professorat i alumnat d'ESO i batxillerat. Consta d'activitats per realitzar a l'aula, abans i després de la visita a l'exposició, així com d'una sèrie de preguntes i exercicis per realitzar durant la visita. És decisió del professorat quines activitats dur a terme i quines no. Les activitats proposades són orientatives i poden ser complementades amb altres de dissenyades pel propi professorat.

Objectius

- Anàlisi de la situació de l'Afganistan des d'un enfocament geopolític, econòmic, de drets humans i de drets de les dones.
- Identificació de les diferències i similituds culturals, religioses i legislatives entre la nostra societat i la societat afganesa, especialment en qüestions que afecten les dones.
- Reflexió sobre les conseqüències de la violència, el masclisme, la impunitat i la guerra en la vida de les dones.
- Ruptura d'estereotips i imatges preconcebudes sobre l'Islam i sobre les dones a l'Afganistan.

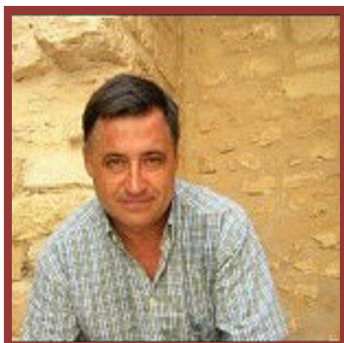
Alumnat destinatari

- ESO: tercer i quart
- Batxillerat: primer i segon

Exposició "Dones. Afganistan". Guia pedagògica

Autors

Gervasio Sánchez

Va néixer el 1959 a Còrdova. El 1984 engegà el seu recorregut professional com a fotògraf i periodista, i des d'aleshores ha cobert la major part dels conflictes armats que han tingut lloc al món en els últims trenta anys: guerres a l'Amèrica Llatina, la Guerra del Golf, la Guerra de Bòsnia i els conflictes dels Balcans, així com a l'Àsia i l'Àfrica. En els últims sis anys, ha viatjat més de deu vegades a l'Afganistan per dur a terme el projecte "**Dones. Afganistan**".

Gervasio treballa documentant el dolor de les víctimes. Les seves fotografies i articles reflecteixen la indefensió de la població civil en qualsevol conflicte bèl·lic. Les víctimes adquireixen, en els seus treballs, rostres reals, noms i cognoms, la qual cosa permet la identificació de l'espectador amb els protagonistes de les fotografies.

Va publicar el seu primer llibre, *El cerco de Sarajevo*, el 1994, fruit de la cobertura de la guerra dels Balcans, on mostra la vida de la població civil a la capital assetjada. Probablement, el projecte de Gervasio que ha arribat a més persones ha estat *Vidas minadas*, amb fotografies que mostren l'efecte de les mines antipersones sobre la població civil a diferents països del món. És un treball que s'ha anat ampliant, a partir de documentar la vida dels mateixos personatges durant gairebé vint anys. Entre 1998 i 2010 va treballar en *Desaparecidos*, un projecte de fotografies que denuncia la desaparició forçosa a deu països del món. Ha rebut nombrosos guardons: millor periodista en la cobertura de la guerra dels Balcans, el Premi de Periodisme Cirilo Rodríguez, el Premi Ortega y Gasset, el Premi Nacional de Fotografia, entre d'altres. I en els seus discursos d'agraïment no s'oblida mai de denunciar els enormes guanys econòmics que tenen els estats amb la venda d'armes als països en conflicte.

Fa més de vint anys que treballa com a corresponsal per a l'*Herald d'Aragó*. Col·labora també amb la Cadena Ser, *el Magazine de La Vanguardia* i la revista *Tiempo*.

El 2012 va presentar a Madrid la seva exposició "Antología", un recorregut per tota la seva obra dels darrers vint-i-cinc anys.

Dins del projecte "**Dones. Afganistan**", Gervasio s'ha encarregat d'identificar temes, fer totes les fotografies, seleccionar imatges i coordinar el muntatge de l'exposició.

Enllaços:

[Blog de Gervasio Sánchez: "Los desastres de la guerra"](#)

[Twitter de Gervasio Sánchez](#)

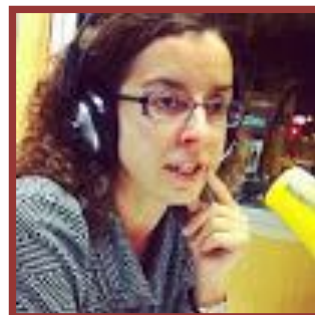
[Facebook de Gervasio Sánchez](#)

[Wikipedia](#)

Exposició "Dones. Afganistan". Guia pedagògica

Mònica Bernabé

Va néixer a Barcelona el 1972 i va estudiar Periodisme a la Universitat Autònoma de Barcelona. Va treballar durant anys al diari *El Punt*, com a responsable de temàtiques d'immigració i de gènere. Arran del seu primer viatge a l'Afganistan l'any 2000, va fundar l'Associació per als Drets Humans a l'Afganistan (ASDHA), l'ONG que presideix en l'actualitat.

Entre 2000 i 2007 va viatjar cada any a l'Afganistan, on es va instal·lar com a periodista *freelance* a mitjan 2007. És l'única periodista espanyola que treballa de forma permanent al país i, per la seva tasca desenvolupada en zona de conflicte i la seva constant denúncia de la violació dels drets humans i de les dones, ha guanyat diversos premis, entre els quals destaquen: el Premi Julio Anguita Parrado, de Periodisme (2010), el Premi Proteus d'Ètica, en la categoria de cultura i comunicació (2011) i el Premi de Periodisme Cirilo Rodríguez (2013).

Tot i sent *freelance*, publica els seus articles principalment al diari *El Mundo*, i col·labora amb Radio Nacional de España, Catalunya Ràdio i Canal Sur TV, entre d'altres.

El 2012 va publicar seu primer llibre, *L'Afganistan: crònica d'una ficció*, on narra en primera persona la transformació de l'Afganistan durant una dècada: són deu capítols i cada un parla d'un any.

Dins del projecte "**Dones. Afganistan**", Mònica Bernabé s'ha encarregat de recopilar informació, documentar casos, gestionar permisos, tractar amb les protagonistes i escriure els textos, tant de l'exposició com del llibre que l'acompanya.

Enllaços:

[Canal Youtube de Mònica Bernabé](#)

[Twitter de Mònica Bernabé](#)

[Facebook de Mònica Bernabé](#)

[Wikipedia](#)

Exposició "Dones. Afganistan". Guia pedagògica

ASDHA

L'Associació pels Drets Humans a l'Afganistan (ASDHA) és una organització impulsada i constituïda el desembre de l'any 2000 per l'escriptora Anna Tortajada i la periodista Mònica Bernabé, que a l'estiu d'aquell any van viatjar a l'Afganistan i van conèixer, gràcies a l'associació afganesa Humanitarian Assistance for the Women and Children of Afghanistan (HAWCA), la xarxa clandestina d'escoles i d'assistència mèdica per a nenes i dones existent durant el règim dels talibans. Des de llavors, ja són 14 anys treballant a l'Afganistan. En l'actualitat ASDHA és l'única ONG en tot l'Estat espanyol que treballa en aquest país, recolzant associacions de la societat civil afganesa que lluiten per la defensa dels drets de les dones i per una pau amb justícia.

Els objectius d'ASDHA són:

- Fomentar la conscienciació i la mobilització ciutadana a Espanya i a la comunitat internacional per aconseguir el desenvolupament ple de l'Afganistan, basat en el respecte dels drets humans, especialment els de les dones, i una pau amb justícia.
- Recolzar la realització de projectes a l'Afganistan promoguts per associacions locals, especialment les liderades per dones, que tinguin per objectiu la promoció dels drets humans, sobretot els de les dones, i la justícia transicional al país.
- Enfortir la societat civil afganesa, recolzant les seves iniciatives, fomentant l'estructuració en xarxa, i reforçant la seva capacitat d'incidència política, amb l'objectiu d'aconseguir que l'Estat assumeixi el seu paper com a garant del compliment dels drets humans, especialment els de les dones, actuant d'acord amb la legalitat internacional.

El 2014, ASDHA ha treballat en diversos projectes a l'Afganistan, entre els quals destaquen l'acompanyament legal i social a dones empresonades (província de Parwan), formació de *shuras* o comitès districtuals formats per dones víctimes de la guerra (províncies de Kabul i Mazar-E-Sharif) i manteniment de l'orfenat de Qala-i-Naw (província de Badghis).

Dins del projecte "**Dones. Afganistan**", ASDHA ha estat la institució responsable de la coordinació.

Enllaços:

[Web d'ASDHA](#)

[Facebook d'ASDHA](#)

[Canal VIMEO d'ASDHA](#)

”Dones. Afganistan”. Context

Des de la caiguda del règim dels talibans l'any 2001, les dones afganeses s'han organitzat per defensar els seus drets i millorar la seva situació, i s'hi han produït avenços. Per exemple, la Constitució afganesa aprovada l'any 2005 reconeix la igualtat de drets entre homes i dones, un 25% dels parlamentaris han de ser dones, existeix una xarxa de dones afganeses que aglutina més de 65 entitats de tot el país, l'Afghan Women Network, i s'ha incrementat l'escolarització de les nenes en les àrees urbanes.

Amb tot, la inestabilitat del país, la seva fragilitat i la poca voluntat política, per part de l'Administració afganesa, de preveure en les seves polítiques una veritable lluita contra la violència de gènere, així com el control dels talibans en gran part del país, fan que la gran majoria de dones afganeses continuïn sofrint, avui dia, violència de gènere d'una forma sistemàtica: les dones sofreixen maltractaments per part dels seus marits i no tenen possibilitat per defensar-se perquè no existeixen programes integrals per a la seva protecció.

A l'Afganistan, a la pràctica, les dones no tenen cap dret, els homes (sigui el marit, el pare o el germà) decideixen sobre la seva vida. En la majoria de matrimonis les dones estan casades per força. És una tradició que l'home pagui un dot per la dona amb qui es vol casar. El dot és una gran quantitat de diners que pot arribar a 5.000 euros, en un país on el sou mitjà d'un funcionari és d'uns 160 euros. Quan l'home es casa, considera que la dona és de la seva propietat, ja que ha pagat per ella. Els matrimonis forçats es consideren la principal raó de la violació dels drets de les dones a l'Afganistan (UNIFEM assenyalava el 2008 que entre el 70 i el 80% de les dones afganeses són forçades a casar-se amb homes escollits per la família).

L'Informe sobre l'estat mundial de les mares, de 2011, de la fundació Save the Children, situa l'Afganistan en l'últim lloc, és a dir, com el pitjor país per ser mare.

En els més de 30 anys de conflicte, les dones són les que més especialment n'han sofert els efectes: moltes han estat violades, empeses a la prostitució, expulsades de casa seva, mutilades, etc. El 2006, l'ONG Human Rights Watch va publicar un informe en el qual es detallen els noms i les accions dels criminals de guerra, especialment de la primera meitat dels anys 90. Tanmateix, el Govern afganès no ha pres mesures dràstiques contra això: els criminals de guerra continuen ocupant més de la meitat dels escons del Parlament i alts càrrecs en l'Administració.

L'exposició: blocs i textos

L'exposició "**Dones. Afganistan**" s'estructura en sis blocs. A continuació, i per a ús del professorat, es reproduïxen els textos de l'exposició ordenats per blocs.

INTRODUCCIÓ

Els talibans van prohibir a les dones treballar fora de casa, estudiar i, fins i tot, rebre assistència mèdica mentre van ser al poder a l'Afganistan (1996-2001). També les obligaven a vestir el *burqa*, que es va convertir en símbol internacional de la repressió contra les afganeses. Les seves restriccions van escandalitzar Occident, tot i que només eren la punta de l'iceberg del drama real que les afganeses viuen cada dia a casa seva. Aquesta exposició mostra que la violència contra les dones a l'Afganistan comença al si de la família i és endèmica, independentment que els talibans siguin o no al poder.

Les Nacions Unides i altres organismes han fet múltiples informes sobre la dramàtica situació de les dones a l'Afganistan. No és una realitat desconeguda. Malgrat això, la comunitat internacional ha mirat cap a un altre costat amb l'excusa que això "forma part de la cultura afganesa", encara que s'estiguin violant els drets humans.

La societat afganesa és molt conservadora, masclista i religiosa, i és impossible canviar aquesta realitat en qüestió d'anys. Calen unes quantes generacions. Tanmateix, existeix al país una impunitat generalitzada de la qual la comunitat internacional és, en gran part, responsable, en aliar-se amb i catapultar al poder personatges de passat tèrbol, alguns acusats de crims de guerra, que fa que el respecte dels drets humans al país sigui una quimera. Sense justícia, és impossible la pau i el canvi social. D'altra banda, el nostre silenci i la nostra indiferència ens en fan còmplices. Ara, l'esperança està en les noves generacions.

Les fotografies recollides en aquesta exposició es van fer durant gairebé sis anys, entre 2009 i 2014. És un projecte de l'Associació pels Drets Humans a l'Afganistan (ASDHA).

BLOC 1. Matrimoni

Anells com manilles

El matrimoni a l'Afganistan és un acord entre dues famílies, i no la unió entre dues persones que s'estimen. És a dir, els cònjuges no es casen perquè s'estimen, sinó perquè les seves respectives famílies arriben a aquest pacte tenint en compte l'estatus social, la tribu i l'ètnia. L'endogàmia és habitual.

És costum que l'home pagui diners per la dona amb qui es vol casar, com a compensació a la família de la promesa per desprendre's de la noia, ja que la dona se'n va a viure a casa de la seva família política després del casament.

Exposició “Dones. Afganistan”. Guia pedagògica

Sol tractar-se de molts diners: pot arribar a 5.000 euros, en un país on el sou mitjà d'un funcionari és d'uns 160 euros al mes. Per aconseguir aquesta quantitat, l'home ha de treballar molt o endeutar-se per la resta de la seva vida. Una vegada casat, considera que la seva dona és seva i pot fer-hi el que vulgui, ja que per això ha pagat per ella. Si li vol pegar, li pega, i si la vol tenir tancada a casa, la hi té. Són anells com manilles.

El ritual del casament

Ella abusa del maquillatge i es canvia de vestit diverses vegades, i ell també llueix les seves millors gales. Farhad i Shakila es van veure per primera vegada a la seva festa de compromís, després que les seves respectives famílies acordessin que serien marit i muller. Quatre mesos més tard es casaven al nord de l'Afganistan. Al casament, no hi van faltar la música, el ball, les fotos i el banquet.

A l'Afganistan, l'estatus d'una família es mesura pel dispendi que fa en el casament dels seus fills. Com més hi gastis, més estatus té, encara que això la porti a la ruïna. La família del promès ho sol pagar tot.

Homes i dones celebren el casament en salons separats. Només els familiars homes més propers a la promesa poden ser al saló de les dones.

Casades per força

Un matrimoni no té validesa, segons la llei islàmica, si un dels dos cònjuges no dona el seu consentiment a l'enllaç. La Llei sobre l'eliminació de la violència contra les dones, aprovada a l'Afganistan el 2009, preveu penes d'almenys dos anys de presó per a qui obligui una dona a contreure matrimoni.

No obstant això, els matrimonis forçats continuen sent habituals. UNICEF calculava el 2008 que el 57% de les afganeses són obligades a casar-se abans dels 16 anys, en contra de la llei.

A l'Afganistan no hi ha un registre obligat de naixements o matrimonis. És complicat saber l'edat d'algú amb certesa o controlar qui es casa amb qui. Enmig d'aquest caos, el compliment de qualsevol llei és una utopia.

La maternitat

L'Afganistan és un dels pitjors països per ser mare, perquè té un dels índexs de mortalitat materna més alts del món. Segons dades del 2011 de l'Organització Mundial de la Salut (OMS), 460 afganeses de cada 100.000 moren durant l'embaràs o el part.

Les dones són mares molt joves, tenen molts fills i de forma molt seguida. Un altre problema afegit és la dificultat de tenir accés a assistència mèdica especialitzada.

Els embarassos tan seguits fan que el cos de la mare no tingui temps suficient per recuperar-se, ni les condicions necessàries per alletar el nadó. Segons el Ministeri de Salut Pública del país, el 8% dels nens i les nenes de menys de 5 anys pateixen malnutrició severa, i fins al 60% del total, malnutrició crònica.

Exposició “Dones. Afganistan”. Guia pedagògica

BLOC 2. La fugida

Una dona a l'Afganistan difícilment pot viure sola, encara que tingui estudis universitaris, una carrera professional magnífica o una situació econòmica folgada. No és ben vist socialment, i tampoc no és segur. La dona sempre està vinculada a una figura masculina: ja sigui el seu pare quan encara és soltera, el seu marit una vegada s'ha casat, o qualsevol altre membre home de la seva família.

Aquesta situació dificulta encara més que una dona pugui escapar d'una situació de violència. Human Rights Watch calcula que el 87% de les dones afganeses pateixen algun tipus de maltractament físic o psicològic o abusos sexuals al llarg de la seva vida.

Des de la caiguda del règim talibà, algunes organitzacions no governamentals han impulsat l'obertura de cases d'acollida per a dones en situació d'extrema violència, però les places disponibles són limitades. Aquestes dones solen acabar a la presó o en un correccional, d'altres es tornen drogodependents o busquen una via d'escapament en el divorci.

Drogoaddictes

L'Afganistan produeix el 90% de l'opi del món i té un milió de drogoaddictes. La majoria són homes, però el nombre de dones drogodependents ha augmentat els últims anys.

Les dones solen consumir opi davant la impossibilitat de rebre atenció sanitària. Recorren a aquest narcòtic com a substitució dels medicaments, i s'hi acaben enganxant.

D'altres busquen en l'opi una via d'escapament. Els seus marits hi són addictes i elles també comencen a consumir-ne per evadir-se d'una situació de pobresa i maltractaments. Al nord, les dones d'ètnia turcmàna consumeixen la droga per suportar llarguíssimes jornades de treball teixint catifes.

A l'Afganistan hi ha pocs centres de tractament per a drogoaddictes, on les persones ingressades solen romandre uns 45 dies.

Correccionals de menors

Les relacions sexuals fora del matrimoni estan prohibides a l'Afganistan. Són un delictes d'adulteri o *zina*, castigat amb penes de cinc a quinze anys de presó. Tant és que el noi i la noia siguin solters i s'estimin, o que ella hagi estat forçada. Les conseqüències són les mateixes.

A les presons i els correccionals de menors hi ha dones i noies que han estat violades, i també moltes altres que han fugit de casa per maltractaments o un matrimoni forçat. Escapar no és delictes, però de nou sorgeix el fantasma de l'adulteri. Si no ha dormit a casa, on ho ha fet? I amb qui?

La primera cosa que fa la policia amb aquestes joves quan les deté, o quan elles mateixes acudeixen a buscar ajuda a una comissaria, és sotmetre-les a una prova de virginitat.

Exposició “Dones. Afganistan”. Guia pedagògica

BLOC 3. La mort com a solució

Suïcidis

L'Afganistan és l'únic país del món on el nombre de dones que se suïciden és superior al d'homes. El 2013, unes 2.500 dones es van llevar la vida, segons el Ministeri de Salut Pública del país.

La majoria de dones que intenten matar-se són joves de 14 a 21 anys que pateixen maltractaments al si de la família o són forçades a casar-se amb un home que no desitgen.

A la província de Herat les dones solen suïcidar-se cremant-se a l'estil bonze. Després, la família ho intenta ocultar perquè ho considera una deshonra i diu que es va cremar cuinant.

El doctor Ghafar Bawar, responsable de la unitat de cremats de l'hospital de Herat, assegura que és fàcil identificar si una dona s'ha intentat suïcidar: per la seva edat i perquè es cala foc amb combustible. Per cuinar, utilitzen gas o llenya. “Es ruixen la panxa perquè no volen morir, només cridar l'atenció sobre la seva situació. Creuen que es causaran una petita lesió, però el foc encén la roba i els cabells, i queden embolcallades per les flames”, relata el metge.

BLOC 4. Avenços legals? Paper mullat

Després de la caiguda del règim talibà, les afganeses van recuperar el seu dret a participar en la vida política, del qual ja havien gaudit dècades enrere, i hi va haver importants avenços legals a l'Afganistan a favor dels seus drets.

El 2002 es va crear el Ministeri d'Afers de la Dona, i el 2004 es va aprovar una nova Constitució, que postula que l'home i la dona són iguals davant la llei, i que estableix un sistema de quotes per garantir la representació femenina al Parlament i als consells provincials. A les legislatives del 2010, 69 dones van sortir elegides diputades, el 28% del total d'escons.

El 2009, el Govern va aprovar la Llei sobre l'eliminació de la violència contra les dones, que tipifica com a delictes fins a vint-i-dues situacions de violència contra les dones i preveu càstigs per als responsables. No obstant això, els fiscals i els tribunals amb prou feines apliquen aquesta llei. Alguns, per desconeixement; d'altres, perquè l'obvien. La legislació sovint és paper mullat.

BLOC 5. Dones contra corrent

Els talibans, que estaven en contra de les fotografies, la televisió i qualsevol senyal de modernitat, tenien un lloc web a Internet durant els anys que van ser al poder a

Exposició “Dones. Afganistan”. Guia pedagògica

l'Afganistan (1996-2001) en el qual explicaven el seu ideari. Justificaven les restriccions contra les dones per protegir-ne l'honor i la vida, ja que la violació, el segrest i l'abús de dones es van convertir en habituals durant el règim mujahidí de Burhanuddin Rabbani (1992-1996). Per això els van prohibir treballar fora de casa o les van obligar a vestir el *burqa*.

Amb la caiguda del règim talibà, aquestes restriccions es van aixecar. Tot i així, l'Afganistan és un país profundament conservador, masclista i religiós, i les dones continuen tenint moltes limitacions. És simptomàtic que la majoria d'afganeses activistes a favor dels drets de les dones o bé són solteres o bé no depenen de cap figura masculina. Les que se salten les convencions socials i van contra corrent solen pagar-ne les conseqüències.

Futbolistes

L'estadi d'esports de Kabul era el lloc on els talibans tallaven les mans o executaven els qui no complien els seus preceptes. Allí van matar Zarmina, una mare de set fills que al novembre del 1999 es va convertir en la primera dona ajusticiada en públic pels talibans, acusada d'haver mort el seu marit.

Joves afganeses juguen ara a futbol en aquest lloc. La majoria són universitàries o adolescents que pertanyen a famílies de classe social mitjana o alta. És la imatge més significativa del canvi respecte de l'època talibana.

Encara que l'esport ja no està prohibit, continua sent mal vist que les dones el practiquin. A Kabul hi ha setze equips de futbol femení, i el 2013 es va celebrar la primera lliga per a dones.

Boxejadores

Les dones mai no havien fet boxa a l'Afganistan. Després de la caiguda del règim talibà, n'hi ha que van començar a practicar-ne, i es va constituir una secció femenina a la Federació de Boxa de l'Afganistan.

La boxa femenina va viure la seva època daurada el 2012. L'organització Cooperation for Peace and Unity finançava les samarretes de les boxejadores i el transport des de casa fins al lloc d'entrenament, i els pagava 100 afganis (un euro i mig) per cada dia que boxejaven. Van arribar a practicar aquest esport unes trenta noies.

Dos anys més tard, amb la retirada de la major part de les tropes internacionals de l'Afganistan i la reducció de l'ajuda estrangera, van desaparèixer els fons per a les boxejadores. Al juny del 2014, només una desena de noies practicaven la boxa.

BLOC 6. Impunitat. Les cicatrius de la guerra

L'Afganistan està en guerra des del 1979, quan l'URSS va envair el país. Llavors l'Afganistan es va convertir en un camp de batalla de la guerra freda. Els Estats Units van proporcionar armes i diners a faccions mujahidins perquè lluitessin contra l'invasor soviètic, tot i que moltes d'aquestes faccions eren fonamentalistes.

Exposició "Dones. Afganistan". Guia pedagògica

Les forces soviètiques es van retirar de l'Afganistan el 1989, però les faccions mujahidins van iniciar una lluita entre elles pel poder total. La destrucció i la violència van ser de tal magnitud que, quan van aparèixer els talibans, la població els va rebre com a pacificadors. Les faccions mujahidins van formar llavors un front comú: l'Aliança del Nord.

El 2001, el president George W. Bush va responsabilitzar dels atacs de l'11 de setembre d'aquell any als Estats Units el terrorista Ossama Bin Laden, a qui els talibans donaven asil, i va recórrer a l'Aliança del Nord perquè fes caure el règim talibà. Després, aquesta coalició va exigir formar part del nou govern afganès.

Actualment, aquests senyors de la guerra continuen al poder. Això explica la impunitat generalitzada que hi ha a l'Afganistan.

Proposta d'activitats

1. ABANS

Activitats proposades per dur a terme a l'aula abans de visitar l'exposició

L'objectiu d'aquesta pràctica és treballar les idees preconcebudes o la informació que pugui tenir a l'abast l'alumnat sobre l'Afganistan i sobre la situació de la dona a l'Afganistan, per analitzar-les i contrastar-les, després de la visita a l'exposició, amb la realitat exposada.

Us proposem treballar, a classe, amb l'alumnat sobre el qüestionari i les tasques següents:

- Situa l'Afganistan al mapa. A quin continent es troba? A quina zona del continent? Creus que, pel fet d'estar situat on és, té algun interès polític o econòmic? Quin?
- Història recent de l'Afganistan. Per treballar en grups: cada grup ha de buscar informació sobre un període recent de l'Afganistan, dels proposats a continuació, per exposar-la després a classe. Posteriorment, l'alumnat pot elaborar, de manera col·lectiva, un "mapa del conflicte" a partir la informació recopilada.
GRUP 1: 1978-1989 (cop d'estat i invasió soviètica)
GRUP 2: 1989-1996 (guerra mujahidins)
GRUP 3: 1996-2001 (règim talibà)
GRUP 4: 2001-actualitat (intervenció internacional)
- Recerca i anàlisi de notícies relacionades amb "l'Afganistan" i "les dones" durant 2014, a través d'Internet o de diaris. Quina és la situació actual de les dones afganeses que se'n desprèn?
- Una de les causes de la situació de les dones a l'Afganistan és la impunitat que impera al país. Què significa impunitat? Per què hi ha impunitat a l'Afganistan?

Exposició “Dones. Afganistan”. Guia pedagògica

- L'Afganistan és un país islàmic i la religió marca la vida de les persones. Probablement coneixes algú que practica l'Islam. Què saps d'aquesta religió? Quins costums en coneixes?
- Creus que a l'Afganistan hi ha dones esportistes? O l'esport està prohibit per a elles? Diries que hi ha boxejadores o futbolistes? I en cas d'haver-n'hi, com creus que actuen i es vesteixen quan entrenen? Ho podries descriure en un text breu?

2. DURANT

Activitats proposades per dur a terme durant la visita a l'exposició

BLOC 1. MATRIMONI

Llegeix amb atenció els textos del bloc i, després, observa les fotografies.

1.1 “Anells com manilles”

- Per què creus que el primer text porta el títol “Anells com manilles”? Què vol expressar?
- L'endogàmia és la pràctica de contreure matrimoni persones de la mateixa família, llinatge o grup. Dins de l'Islam, els casaments consanguinis (entre cosins) són una pràctica comuna. Quin creus que és l'objectiu d'aquesta pràctica?
- El pagament de grans quantitats de diners a la família de la futura esposa, creus que beneficia la dona o la perjudica? Per què?

1.2 El ritual del casament

- Observa les tres fotografies. A partir del que veus i del que has llegit, podries trobar dues similituds i dues diferències amb els casaments tradicionals en la nostra societat?

Similitud 1	
Similitud 2	

Diferència 1	
Diferència 2	

1.3 Casades per força

Exposició "Dones. Afganistan". Guia pedagògica

- A l'Afganistan, tradicionalment, el matrimoni és un acord de conveniència d'amor. Per això es diu matrimoni concertat o acordat, que és legal i vol dir que l'home i la dona consenten als seus pares l'elecció de l'espòs o esposa. Per contra, està prohibit el matrimoni forçat, en el qual la dona és casada o lliurada en matrimoni contra de la seva voluntat. Els casos fotografiats, responen a matrimonis concertats o a matrimonis forçats?
- Quina creus que és la diferència entre matrimoni forçat i matrimoni infantil?
- A l'Afganistan està permès contreure matrimoni a partir dels 16 anys (per a les dones). Llegeix les històries de les dones fotografiades en aquesta secció i completa aquest quadre seguint l'exemple:

Nom	Edat aproximada amb què es va casar
Shamila	No se sap, probablement als 15 o 16 anys perquè té un fill de 7
Sabza	13 anys

- **Sabza:** A la Bíblia es fa menció de **la llei del levirat**, que consisteix en què una dona vídua s'ha de casar obligatòriament amb el germà del seu espòs mort. En algunes zones rurals d'Espanya es van documentar casos de levirat en el passat. Segons les Nacions Unides (ONU Dones) "les lleis han de prohibir tota institució o pràctica que permeti que una vídua sigui donada en herència a una altra persona o que obligui una vídua o germana a casar-se amb el seu cunyat o un altre familiar".

Creus que el levirat és un matrimoni forçat? Per què?

1.4 La maternitat

- Els nens i nenes que apareixen en les fotografies pateixen malnutrició. Podries assenyalar en què es nota?
- Quines creus que són les causes de la malnutrició infantil a l'Afganistan? (pots treure idees del text, però també afegir-ne altres de pròpies)
- Algunes de les dones que apareixen en les fotografies tenen el rostre tapat. Per què creus que es tapen la cara?

BLOC 2. LA FUGIDA

Llegeix amb atenció els textos del bloc i, després, observa les fotografies d'aquest àmbit.

- Et sembla bé que una dona no pugui viure sola a l'Afganistan? Per què?
- **Mariam:** *Medica Afghanistan* és una ONG afganesa que dóna suport legal a dones en situacions de vulnerabilitat. Si tu fossis la treballadora social que atén les dones, què li recomanaries a la Mariam?

Exposició "Dones. Afganistan". Guia pedagògica

- **Bibi Nur:** Bibi Nur viu amb la seva família política, encara que el seu marit se'n va anar fa un any i mig. Qui t'imagines que forma la família política de Bibi Nur?
- **Hangama:** Creus que el marit d'Hangama té dret a demanar que li tornin els seus diners? Per què?
- **Nadia:** El pare de Nadia va acceptar casar-la amb l'home que ella estimava. Creus que això és comú a l'Afganistan? Què creus que pot fer Nadia en la seva situació?

2.1 Drogoaddictes

- La drogodependència és un problema de salut causat pel freqüent ús de drogues (substàncies químiques addictives que modifiquen el funcionament del nostre organisme). Posa exemples de les conseqüències de l'ús de drogues en relació amb:
  - * la salut:
  - * el desenvolupament educatiu:
  - * la vida familiar:
  - * el treball:
  - * les relacions socials:
- Quines raons van portar les protagonistes de les fotografies a tenir problemes de drogoaddicció? Completa aquest quadre seguint l'exemple donat:

Nom	Edat	Problemes identificats
Agha Sultar	55	Depressió per mort de 6 fills
Zahra		
Leila		
Agha Bic		

2.2 Correccionals de menors

- L'adulteri és la relació sexual entre dues persones quan una d'elles o ambdues estan casades amb una altra persona. A l'Estat espanyol, l'adulteri va ser despenalitzat el febrer de 1978. Això vol dir que, fins llavors, les dones podien anar a la presó per cometre adulteri. Creus que és més greu l'adulteri comès per una dona que per un home?
- Defineix amb les teves paraules el concepte "correccional". En coneixes algun sinònim?

Exposició "Dones. Afganistan". Guia pedagògica

- A les presons i els correccionals de l'Afganistan hi ha dones condemnades per adulteri, quan en realitat han estat forçades a tenir relacions sexuals. Observa les fotografies i llegeix els textos: Creus que aquestes noies haurien anat a un correccional si visquessin a Europa?
- Busca entre les fotografies d'aquest àmbit les noies assenyalades en el quadre següent i completa les dades del quadre seguint l'exemple:

NOM	EDAT	CONDEMNNA	RAÓ
Khur	14 anys	1,5 anys	Segrestada pel seu cosí
Mursal			
Fereshta			
Farzana			
Hanifa			

BLOC 3. LA MORT COM A SOLUCIÓ

Llegeix amb atenció els textos d'aquest àmbit i, després, observa les fotografies.

El suïcidi és l'acte pel qual un individu, deliberadament, es provoca la mort. S'estima que dues terceres parts de les persones que es treuen la vida pateixen depressió. Després de veure les fotografies, per què creus que l'Afganistan és l'únic país al món on se suïciden més dones que homes?

BLOC 4. AVENÇOS LEGALS? PAPER MULLAT

Llegeix amb atenció els textos d'aquest bloc i observa, després, les fotografies.

- Què creus que vol dir que la legislació a l'Afganistan en relació amb les dones és "paper mullat"?
- Té sentit que existeixin lleis que no es compleixen?
- **Azita:** llegeix el text amb deteniment i descriu amb les teves paraules què vol dir "bacha posh". Per què creus que és tan important tenir fills de sexe masculí a l'Afganistan?
- Observa les fotografies de les cinc dones polítiques i llegeix els textos que expliquen les seves respectives històries. Creus que és fàcil dedicar-se a la política per a una dona a l'Afganistan? Quina d'aquestes històries et crida més l'atenció i per què?

BLOC 5: DONES CONTRA CORRENT

Llegeix amb atenció els textos del bloc i, després, observa les fotografies.

- Llegeix amb deteniment la breu història de les 20 joves futbolistes. Cada una d'elles té una raó diferent per jugar: Quines són aquestes raons segons els textos? Quines altres raons podrien tenir?

Exposició "Dones. Afganistan". Guia pedagògica

- Observa les boxeadores i llegeix les seves històries. Moltes d'elles parlen sobre matrimoni. Creus que podran continuar boxejant quan estiguin casades? Creus que a Catalunya els preocuparia això? Per què?
- Com t'imagines les famílies d'aquestes joves esportistes?
- Mira les fotografies de la periodista, l'activista i la grafitera. Abans d'entrar a l'exposició, t'imaginaves que a l'Afganistan hi ha dones com aquestes? Estàs d'acord amb la imatge que venen els mitjans de comunicació que totes les dones afganeses porten *burqa* i no surten de casa seva?

BLOC 6. IMPUNITAT. CICATRIUS DE GUERRA

Llegeix amb atenció els textos del bloc i, després, observa les fotografies.

- L'Afganistan porta 35 anys en guerra. No es tracta d'una sola guerra, sinó de guerres diverses que es van enllaçant les unes amb les altres. Com creus que seria la teva vida si haguessis nascut i crescut en un país en guerra?
- Els responsables de crims de guerra en el passat ocupen llocs de poder en l'actual govern afganès. Creus que és una mesura justa? Per què?
- Quina és la manera que han trobat les dones fotografiades per lluitar contra la impunitat? Completa el quadre:

ALIA	ZAR BIBI	AFGHANI

3. DESPRÉS

Activitats proposades per dur a terme a l'aula després de la visita a l'exposició

- Debat a classe. L'article 22 de la Constitució afganesa, aprovada el 2004, diu: "Els ciutadans de l'Afganistan, homes o dones, tenen els mateixos drets i deures davant la llei". Després de visitar l'exposició: Creus que aquest article de la Constitució es compleix? Com es podria aconseguir la igualtat entre homes i dones? Com es podria garantir el compliment de les lleis?
- Quina és la fotografia que més t'ha impactat? Per què? Escribeu un breu text sobre aquesta fotografia.